

kunde komme ind paa Fæstetanken, saa skulde det nok vise sig, at vi kunne faa Ejendommen for en saa billig Rente, at den ikke nær svarede til den, man nu maa give efter de Forhold, hvorunder Husmandsloven virker.

Nej, naar det ærede Medlem appellerede til mig og min Stilling i 1896 og i samme Forbindelse nævnedes Vilhelm Lassen, er det vel rigtigt, at det var vor Stilling 1896, og jeg anser fremdeles Fæstetanken for rigtig, ikke fordi jeg tror, at dens Realisation nu og for lang Tid vil have nævneværdig Betydning for Husmændene, men fordi den har stor socialøkonomisk Interesse. Dens socialøkonomiske Betydning ligger deri, at man ved dens Realisation i det lange Løb kunde komme til at inddrage Prioritetsrenterne, som i væsentlig Grad vilde svare til Jordrenterne, i Statskassen, i Stedet for at de nu i en Masse Tilfælde rulle ud til udenlandske Prioritetshavere. Det er den store Betydning, jeg tillægger denne Tanke. Jeg tror, at deri ligger dens Fremtidsbetydning, og det staar for mig saadan, at vi blive nødte til at beskæftige os med denne Tanke. Derfor kunde jeg fremdeles ønske, at Udvalget tog Tanken op til Drøftelse for at undersøge, om man muligvis paa en eller anden Maade kunde naa til, at der blev gjort et Forsøg med at indføre offentligt Fæste, hvad enten det nu maatte blive ved Stat eller Kommune. Ved et saadant Forsøg vilde der kunne opnaas Erfaringer, som kunde være af Betydning med Hensyn til denne Tankes videre Udvikling, og derfor kunde jeg have Lyst til at henstille, at man i Udvalget indlod sig paa at prøve Tanken. Jeg ved ikke, om det kan lade sig gøre, og det er, som sagt, ogsaa kun en Henstilling fra min Side.

Overfor Spørgsmaalet om Ekspropriationsretten er min Stilling den samme. Jeg tror fremdeles, at naar Talen kun er om at ekspropriere kommunal Jord, have Husmændene Ret i den Betragtning, at det vilde være rigtigt ved en Bestemmelse i Loven at skabe Adgang dertil. I adskillige Kommuner ligger der, fordi Kommunerne nu en Gang ikke tage sig af den Sag, Jord hen, som meget vel kunde komme til Anvendelse til Husmandsbrug, hvis der var en saadan Bestemmelse i Loven, som Kommissionerne eventuelt kunde foranledige blev benyttet. Jeg tror ogsaa, det er et Spørgsmaal, som nok var værd at tage under Overvejelse i Udvalget, om man ikke kunde komme ind paa en Ekspropriationsret, for saa vidt

de offentlige Jorder angaar — og det var jo kun dem, der var Tale om i 1896, da jeg var med til at stille Forslaget.

Endnu vil jeg tilføje en Bemærkning om den Byggesum, det ærede Medlem fra Sorø (Poul Christensen) mente var nødvendig til Opførelse af Bygning til et Husmandsbrug. Han nævnedes, at det her paa Sjælland var nødvendigt at bygge for 4,000 Kr. Jeg vil derom sige, at det for en Jydes Tanke er en vældig stor Sum, det maa derefter være meget dyrere at bygge her paa Sjælland endovre i Jylland. I Jylland ser man en Mængde Statshuse, som ere byggede for langt mindre. For 2,500 Kr. kan man mange Steder se opført et Statshus, hvor der er udmærket god og smuk Bolig til Familien, udmærket Plads for Kreaturerne og nogenlunde rimelig Plads til den indhøstede Avl. Jeg begriber derfor ikke, at Forholdene her paa Sjælland skulde gøre det nødvendigt at bygge til et Husmandsbrug for en saa stor Sum, som det ærede Medlem nævnedes. Er det virkelig nødvendigt at bygge for 4,000 Kr., bliver der ganske rigtig vel lidt tilbage til at købe Jord for, det maa erkendes, men jeg tror, at det ærede Medlem ikke ser rigtigt i Henseende til Nødvendigheden af at anvende en saa stor Sum til Bygningen af et Statshus.

Til sidst vil jeg endnu nævne, at naar jeg, ligesom det ærede Medlem fra Grenaa (Pedersen-Nyskov), meget kunde ønske, at de 6,000 Kr. blev satte noget op, er det under særligt Henblik til, at der er adskillige Steder i Landet, hvor Jordprisen er særlig høj. Man vil let forstaa, at hvor Jordprisen som f. Eks. paa Langeland eller Ærø efter den navnlig ved Ejendomsskyldvurderingen foreliggende Statistik mange Steder er over 1,000 Kr. pr. Td. Land, vil det blive meget vanskeligt at fremskaffe en Lod af en saadan Størrelse, at en Familie kan ernære sig derpaa, indenfor en Sum af 6,000 Kr. Nu erkender jeg fuldt ud, at Husmandsloven har været meget liberalt praktiseret, og jeg tvivler ikke om, at den højtærede nuværende Landbrugsminister ogsaa under sin Virksomhed med Praktiseringen af denne Lov vil gaa i det samme liberale Spor som hans Forgænger, og han kan paa saadanne Steder, hvor Jordprisen er særlig høj, fuldt vel udnytte sin Ret ifølge Bestemmelserne i § 7 til at afvige noget fra de 6,000 Kr., men jeg vil alligevel henstille til det kommende Udvalg, om det maaske ikke vilde være rigtigt at prøve paa at fastsætte for